

Kardinal Josip Bozanić

Broj: 489/2020-Prez.

Draga braćo svećenici i dragi Kristovi vjernici laici!

1. Tijekom ove godine u više sam vam se navrata obraćao u pisanome obliku, nakon što sam prethodno s predstavnicima našega prezbiterija, ponajprije s prečasnom gospodom arhidakonima i dekanima, razmotrio aktualna pastoralna pitanja u okolnostima pandemije bolesti Covid-19. Takav smo susret imali i prošloga tjedna, 26. studenoga 2020. godine, kada nam je pogled bio usmjeren prema vremenu došašća, predbožićnoj pripravi i božićnim blagdanima.

Izvanjska epidemiološka ograničenja koja živimo, u većoj ili manjoj mjeri, proteklih gotovo devet mjeseci, k tome potres i njegove posljedice u Zagrebu i okolici, sa svim našim osluškivanjima Božjega Duha, s traganjima i nesnalaženjima, pokazivala su nam i ljudske slabosti i snagu Božje prisutnosti. Puno je toga što nas zabrinjava, što nas stavlja na kušnju, narušava planove i uspostavlja drugačije međusobne odnose. Zato zahvaljujem vama, braćo svećenici, koji međusobno dijelite svećeničko zajedništvo i kao predstavnici Crkve zajedništvo s vjernicima. Bez obzira na ograničenja koja nas sputavaju i ove godine došašće sa sobom nosi dar ponovnoga otkrivanja i poticaja da dani koji su pred nama budu oblikovani obnoviteljskom snagom Evandjelja.

Kao što je s više strana s pravom primijećeno, ovogodišnje došašće pada u vrijeme posebnih poteškoća koje se očituju na osobnoj i društvenoj, na kulturološkoj i gospodarskoj, pa i na političkoj razini, a sve to ne samo da dodiruje nego je usko povezano i s duhovnošću. U pozadini svih tih izazova, koji se trenutno najviše susreću u pitanjima zdravstvene naravi, nalazi se pitanje vrjednota, pitanje ljudske sigurnosti te konačne svrhe i cilja ljudskoga života.

2. Draga braćo i sestre, osjećamo prisutnost: dvojba, nesnalaženja, tjeskoba, a ponekad i izgubljenosti. Ali, nije li baš to ozračje iz kojega se javlja ljudski vapaj za spasenjem i Spasiteljem? Nije li to tlo s kojega se čuje proročki krik i čežnja za Božjom blizinom, za zajedništvom među ljudima, za novošću koja dokida nepravde i živi sućut te ljubav prema najslabijima? Stoga neka ovo došašće bude iznimno vrijeme molitve. Molitva stvara ozračje u kojemu se čovjek susreće s Bogom, sa svim svojim poteškoćama: osobnim, obiteljskim, društvenim. Bog nas na putu našega života prati, dijeli naše zabrinutosti i liječi naše rane.

Razdoblje pandemije, uz prijetnju da vjernici budu obeshrabreni, pokazalo je da Crkva živi u svim okolnostima, a pruža se prilika da uvidimo kolika je važnost zajedničkih slavlja u crkvi, čemu pridonosi, prema čemu vodi i što pospješuje, razmatranje i molitva u obitelji te jačanje duhovne i molitvene povezanosti, osobito u župnim zajednicama.

Došašće je i iznimno snažno vrijeme znakova, koji su redovito pomiješani, a vide se u crkvenom i širem društvenom prostoru. Kao što nam se posebno u ovo vrijeme nameću znakovi bolesti i umiranja, u vjeri smo svjesni da oni nisu nosive sastavnice našega postojanja. Mi živimo od znakova života.

Došašće nas poziva na budnost i pozornost prema pokazateljima života. To je vrijeme očitovanja nade koja rađa novi život. Čvrsto smo uvjereni da je ovo vrijeme poteškoća ujedno i vrijeme milosti u kojemu Božji Duh djeluje, povjeravajući svoju snagu onima koji u srcu nose pouzdanje u Gospodina, jer to je nada koja ne postiđuje. To pak pouzdanje ne živi u ravnodušnosti. Ono je stvarno kada postaje djelatnom brigom za bližnje. Koliko je samo potreba i mogućnosti da se u društvenim ograničenjima ublaže udaljenosti, samoće, napuštenosti. Izazovi su to došašća u kojima je prisutan i djelatan Krist, nada naša.

Subraćo svećenici dijecezanski i redovnički, naše crkveno djelovanje neka bude vođeno stavom da se ni u ovome vremenu posebnih okolnosti načelno ništa ne dokida. Naime, vođeni evanđeoskom mudročću i pastoralnom razboritošću, tražimo mogućnosti i načine u zadanim ograničenjima. To se odnosi poglavito na nas svećenike da bismo na istu snagu Božjega Duha mogli upućivati vjernike. Istodobno susrećemo zadivljujuće primjere tolikih vjernika koji su svojom nesebičnošću i žrtvom nama svećenicima nadahnuće za življenje vjere u našem

pozivu. Ondje gdje osjetimo da nešto nije moguće, zahvalit ćemo Gospodinu i za to, ali uvijek provjeravajući jesmo li učinili sve što smo mogli učiniti.

3. Draga braćo i sestre, nakon što smo proslavili Prvu nedjelju došašća i suočili se s primjenom propisa o ograničenju broja ljudi na misnim slavljinama na dvadeset i pet osoba, bez obzira na veličinu crkve, razmotrili smo ta iskustva. Iz njih je razvidno da takav propis u sebi nosi ozbiljne poteškoće i nedostatke.

Iznimno cijenimo napor i zabrinutost odgovornih u državi i društvu za zdravlje svih građana. Upravo iz toga poštovanja smatram potrebnim skrenuti pozornost i na ono što pridonosi svrhovitosti propisa koji u sebi moraju biti logični, razumljivi i provedivi. To očito nije slučaj s tehničkim rješenjem koje ne vodi brigu o veličini crkve te propisuje 25 osoba na misama i u manjim i u većim crkvama. Na slične nedostatke veoma principijelno upozorili su i francuski biskupi (gdje se radilo o 30 osoba). U laičkoj Francuskoj na temelju odluke višeg tijela (u ovom slučaju Državnog vijeća) da bi zaštitilo vjernike od diskriminacije, određeno je da se u roku od tri dana donesu mjere koje će voditi računa o proporcijama veličine crkve, kao i da se pravila o slobodi prodaje i industrijske proizvodnje primijene i na slobodu bogoštovlja.

Sve to navodi na zaključak da je i u nas nužno donijeti propis koji će se temeljiti na sigurnosnoj fizičkoj udaljenosti među vjernicima. Tada se taj kriterij može primjenjivati sukladno veličini određenoga prostora, pri čemu taj isti kriterij, s određenim razumljivim odstupanjima, može biti primjenjiv i u drugim društvenim ozračjima.

Svima nam je razumljivo, i svećenicima i vjernicima, i to podržavamo da je, radi veće učinkovitosti, ponekad potrebno postrožiti uvjete. I to smo osjetili u suzdržanosti vjernika koji su na mnogim mjestima prošle nedjelje došli na slavlja u znatno manjem broju. Oni pak, koji su bili prisutni, pridržavali su se potrebne udaljenosti jedni od drugih, posebno oni koji su morali podnositi hladnoću na otvorenome ispred gotovo ispražnjene prostrane crkve.

Naime, koliko nam je poznato, nema pokazatelja da su liturgijska slavlja, uz pridržavanje epidemioloških preporuka, bila izvori širenja infekcije korona virusom. Naši vjernici u crkvama do sada su jasno očitovali vjerničku i društvenu

odgovornost, vođeni kršćanskom ljubavlju prema bližnjima u pridržavanju napatka kojima se želi spriječiti širenje zaraze. Nažalost, ponegdje se očitovalo nerazborito postupanje u pripremnim probama crkvenih zborova u dvoranama, na što se sada budno pazi. U sadašnjim slavljinama sasvim je razumljivo da se treba paziti na opasnosti koje mogu doći iz oblika glazbenog izražavanja i da slavlja budu bez zborskoga pjevanja.

Sakramentalni život i molitva Crkve, a napose misna slavlja nedjeljom, za nas vjernike nisu tek neka okupljanja, nego su srž našega življenja. Kršćanin ne može bez Euharistije! Ujedno, ona su i hrana i lijek našim tegobama, toliko važna da uvelike pridonose i duhovnomu zdravlju naroda. Nama vjernicima stalo je do toga da se ublaži sadašnja napetost u društvu. Vjerujem da će svatko komu je stalo do dobra to razumjeti. Nije ovo vrijeme za stjecanje političkih poena, nego vrijeme zajedničke i solidarne brige za temeljne uvjete života ljudi, imajući uvijek u prvom planu zdravlje naših građana i mir u hrvatskom društvu.

4. Draga braćo i sestre, u svim nevoljama ipak valja cijeniti mogućnost slavljenja i crkvenoga zajedništva u slavlju Kristova otajstva. Zahvalni smo Gospodinu za to, stoga napominjem:

a) Braćo svećenici, od konkretnih uputa koje smo razmotrili i dalje je posebno važno brinuti se za euharistijska slavlja. Adventsko vrijeme u pastoralu zajednica obilježeno je misama zornicama. Svugdje gdje je moguće neka se slave, pazeći na to da nakon slavlja ne bude uobičajenih druženja.

b) Glede sakramenta pomirenja nastojte i dalje biti vjernicima na raspolaganju, organiziranjem ispovijedanja u kojemu će sudjelovati i više svećenika, uvijek pazeći na poštivanje epidemioloških propisa.

c) Braćo svećenici, budite spremni odazvati se na pohod bolesnicima. K njima idite isključivo na poziv i imajte razumijevanja za njihove bojazni. Posebice je važno biti na raspolaganju za blizinu umirućima.

d) Gdje god je moguće, neka se umnoži broj euharistijskih slavlja. Ovime, zbog pastoralnih razloga, dajem svim svećenicima ovlast trinacija nedjeljom i blagdanima te binacija svagdanom.

e) Neka se po župama razmotri mogućnost slavlja Božje riječi s dijeljenjem svete pričesti. To slavlje može predvoditi i đakon ili akolit.

f) Preporučuje se pojedincima da za vrijeme došašća pronađu trenutke za molitvu u crkvi po osobnim nakanama, osiguravajući vrijeme i redovitijeg klanjanja pred Presvetim.

g) Ovogodišnji blagoslov obitelji neka se obavi, premda će imati određene posebnosti. Sada je iznimno važna znakovitost svećenikove blizine, a na nama je vidjeti kako taj pohod u konkretnim prilikama oblikovati. Daje se mogućnost, kao što su neki župnici to počeli činiti, da se s blagoslovom započne i u došašću te da se taj pohod obiteljima protegne izvan do sada uobičajenih vremenskih okvira. On će se moći protegnuti tijekom prvih mjeseci nove godine sve do korizme. U ovim okolnostima razmotrite što je u pojedinome dekanatu i u župi najbolji način. Svakako imajte razumijevanja za vjernike, pazeći na njihov poziv, na dogovor, na njihove obiteljske uvjete i na uvjete stanovanja. Pohod, makar i kratak, ima svoju snagu u susretu, u molitvi, u blagoslovu, u donošenju zajedništva, utjehe i nade.

5. Draga braćo i sestre, iznimno cijenimo napor odgovornih za zdravlje svih građana i njihovo nastojanje oko olakšavanja djelovanja našega zdravstvenog sustava. Kao Crkva ne bismo bili dostojni svoga poslanja i bilo bi to izravno nijekanje Evanđelja, da ne mislimo na žrtvu liječnika i svega zdravstvenog osoblja, posebno medicinskih sestara, koji daruju sebe za boljitak bližnjih. Njih posebno preporučujem u vaše molitve i potporu.

Iako se danas čuje govoriti o »novom normalnom«, za nas je jedina novost ona evanđeoska. Samo je Bog uvijek nov i tu novost u blizini svoga utjelovljenoga Sina daruje nama. Mi smo Isusovi učenici i baštinici novoga života u ljubavi.

Zazivam Božji blagoslov na sve vas dijeleći s vama pouzdanu nadu Kristova dolaska i majčinski zagovor Blažene Djevice Marije!

Pozdravlja vas vaš nadbiskup.

+ *Josip Bozanić*

U Zagrebu, na blagdan sv. Andrije apostola, 30. studenoga 2020. godine.